КУЛӦМДІН РАЙОНЛӦН ЧУЖАН ЛУНСЯНЬ 82 ВО ТЫРИГКЕЖЛӦ

РАЙОНЛӦН ВОСЬКОВЪЯС

Районлӧн лункӧд йитӧдын юӧртам, мый сяммисны вӧчны тӧдчанасӧ тавося квайт тӧлысьӧн районса предприятиеяс, организацияяс да учреждениеяс.

ВИДЗ-МУ ОВМӦС

Районса видз-му овмӧс кооперативъяс да ас овмӧсъяс вӧчисны 459 тонна йӧв, кольӧм воын серти 52 тоннаӧн унджык. «Пожӧг» кооператив иналіс 131, «Помӧсдін» - 224 да ас овмӧсъяс - 104 тонна.

Тайӧ жӧ овмӧсъясыс вӧчисны 55 тонна яй, кольӧм воын серти 7,4 тоннаӧн унджык. 7,6 тоннасянь 16 тоннаӧдз содіс яй иналӧм ас овмӧсъяслӧн.

Сьӧкыдлунъяс вылӧ видзӧдтӧг, видз-му овмӧс кооперативъяс, крестьянскӧй да фермерскӧй овмӧсъяс дзоньталісны техника да петісны заптыны кӧрым. Ӧткымын ас овмӧсъяс могмӧдісны нин асьнысӧ тӧв кежлӧ турунӧн.

Бура уджалӧ нянь пӧжалан Кулӧмдінса завод. Квайт тӧлысьӧн тані вӧчисны 70 тонна пӧжас да 1,5 тонна кондитерскӧй вӧлӧга. Лавкаяс пыр завод иналіс быдсикас тӧварсӧ куим миллион шайт дон.

«Кулӧмдінса ПМК» «Помӧсдін» видз-му овмӧс кооперативлы выльмӧдіс 30 гектар видз. Став уджсӧ вӧчис ӧти миллион 700 сюрс шайт дон.

ВӦР ОВМӦС

«Монди СЛПК вӧрса компания» улӧ пырысь предприятиеяс тавося квайт тӧлысьӧн заптісны да кыскисны 439,3 сюрс кубометр вӧр.

Медся уна, 180,3 сюрс кубометр, кольӧм вося дінӧ 112,5 процент, заптіс Кулӧмдінса филиалысь Прупт юкӧн. Немскӧй заптіс 130, Тимшерскӧй - 28,2, Верхне-Вычегодскӧй - 100,8 сюрс кубометр.

Мукӧд предприятие пӧвстын медся уна, 55,8 сюрс кубометр, либӧ кольӧм воысь кык пӧв унджык, заптіс «Белый В.В.» предприятие. «Комилесбизнес» заптіс 40,7 сюрс кубометр, «ОптимаЛес» - 15,9, «Леском» - 17,4, «Боровскӧй ЛПХ» - 16,8 да «Помӧсдінса лесхоз» - 8,4 сюрс кубометр вӧр.

Тайӧ жӧ кадӧн районса предприятиеяс вӧчисны 34,1 сюрс кубометр пиломатериал, кольӧм вося дінӧ 109 процент. «Белый В.В.» пилитіс 15,5 сюрс кубометр, «Комилесбизнес» - 5,7, «ОптимаЛес» - 3,7, «Помӧсдінса лесхоз» - 2,2 сюрс кубометр тьӧс-плака.

СТРӦИТЧӦМ

Помӧсдінын кык, Кулӧмдінын да Деревеннӧйын ӧти семья вуджисны овны выль ас керкаӧ. Ставнас районын кыпӧдӧны 517 керка. На пиысь 47 семья лӧсьӧдчӧ овмӧдчыны выльлаӧ. Медым сикт-посёлокъясын кыпалісны мича короминаяс, вӧлі гӧгӧр сӧстӧм, районын мунӧ «Лучшее подворье» конкурс.

Помасьӧ Кулӧмдінын 8 патераа керка вӧчӧм, кытчӧ вуджасны шогмытӧм оланінъясысь.

Кулӧмдінын Стрӧительяслӧн улица вылын нюжӧдісны 1,1 километр ва провод.

Мобильнӧй телефон вылӧ базӧвӧй станцияяс сувтӧдісны: «МТС»-лысь Зимстанын, Керчомъяын, Улыс Вочын да Пузлаын; «Теле-2»-лысь Озъягын да Кебанъёльын. Бӧръяясас лоис и «Мегафон» пыр йитӧд.

Ягкӧджын школа, Мысын школа-сад кыпӧдӧ Сыктывкарысь стрӧитысь да дзоньтасьысь медводдза номера трест. Сентябр ӧтиӧд лун кежлӧ урчитӧма кыкнан стрӧйбасӧ эштӧдны.

КУЛЬТУРА

Кык кварталӧн районын нуӧдісны 2050 культурнӧй мероприятие, кытчӧ воліс 74 сюрс морт. Тӧдчанаяс пӧвстысь позьӧ торйӧдны тӧвся Василей лунӧ коми сьыланкывлысь «Василей» фестиваль. Апрельсянь мунӧ КВН ворсӧм. Районса культура керка водзын пасйисны челядьӧс доръян лун. Помӧсдінын мунісны «Зумыд ош» ордйысьӧм да «Ва берд» фестиваль. «Юргысь струна» фестиваль вылын, кодӧс вӧлі сиӧма республикалӧн 90 вося юбилейлы, Пожӧгысь Татьяна Мартюшева да Анна Шебырева босьтісны республикаын медводдза места. «Теле-2»-лӧн «Кодзувъяслань» республикаса конкурсын «Июль» группа босьтіс медводдза места. Том йӧзлысь лун пасйисны ворсан-гажӧдчан программаясӧн да ордйысьӧмъясӧн. Волісны гажӧдны Мари-Элысь да Мордовияысь том йӧзлӧн котыръяс. Керчомъяын пасйисны «Пыжа гаж», Носимын «Троица».

СПОРТ

Республикаын нуӧдісны ӧтувъя котыръяслысь лыжиӧн ордйысьӧм. Районса котыр босьтіс коймӧд места. “XXI-ӧд нэмын дзоньвидза республика» спартакиадаын районса спортсменъяс петісны медводдза местаӧ. Петербургын котыртлісны спортивнӧй туризм кузя ордйысьӧм, кӧні районса котыр босьтіс быдсикас ордйысьӧмын приза местаяс.

Районын котыртлісны лыжиӧн котралӧм, гира лэпталӧм, волейболысь, баскетболысь да теннисысь ворсӧм кузя ордйысьӧмъяс. Медся бура асьнысӧ петкӧдлісны Помӧсдінса, Кулӧмдінса, Кебанъёльса да Озъягса котыръяс.

ВИЧМӦДІС АЧЫС ПРЕЗИДЕНТ

Ыджыд шуд усис Тимшерса лесничӧй М.Ф.Поповлы. Кремльын Российскӧй Федерацияса президент Д.А.Медведев дыр да бура уджалӧмысь да вӧр овмӧс сӧвмӧдӧмӧ ыджыд пай пуктӧмысь Маркс Фёдоровичлы сетіс «Российскӧй Федерацияса заслуженнӧй лесовод» пас. Сетігӧн да бӧрыннас ӧтлаын снимайтчисны.

Маркс Фёдорович чужис 1961-ӧд воын Парчын уна челядя семьяын. Вӧліны сизимӧн: нёль вок да куим чой. Кор дзоля чойыслы вӧлі квайт арӧс, кадысь йитіс пармакӧд.

М.Ф.Попов 26 воӧн пуктіс ыджыд пай вӧр-ва видзӧмӧ. Кыдз лыддьӧ ачыс, водзті уджавны вӧлі ёна кокньыдджык. Зілисны 7 лесник да 11 рабочӧй. Найӧ дӧзьӧритісны парма да садитісны выль пуяс, заптісны вӧр да пилитісны тьӧс-плака. Ӧні колисны сӧмын куимӧн: лесничӧй, сылы отсасьысь да водитель. И быдлаӧ колӧ удитны. Регыд на тимшерсаяс кыпыда пасйисны посёлок чужӧмсяньыс 80 во, а налы ковмис уджавны, водз кувсис батьыс. Став сьӧкыдыс усис мамыс вылӧ. В.М.Попова, уна челядь вылӧ видзӧдтӧг, уджаліс сельпоын. Немдінса шӧр школа помалӧм бӧрын кык во служитіс армияын: вӧлі пограничникӧн, видзис граница. Армияысь локтӧм бӧрын пырис велӧдчыны Суводовскӧй лесхоз-техникумӧ.

- Ме ичӧтсянь радейті вӧр-ва, - висьталіс Маркс Фёдорович - Та вӧсна и бӧрйи тайӧ техникумсӧ. Велӧдчӧм да специальносьт босьтӧм бӧрын окота вӧлі видзны-дӧзьӧритны ассыным парма. Техникум помалӧм бӧрын менӧ кӧсйисны мӧдӧдны Белоборскӧ, Тимшерӧ либӧ Шӧръягӧ. Бӧрйи Тимшер и ог жалит: тані лесничӧйӧн уджала нин 26 во. Гӧтырӧй, Светлана Михайловна, лесничӧйлы отсасьысь. Ми сыкӧд зэв радӧсь сыысь, мый Максим пи муніс миян кок туйӧд: велӧдчӧ Сыктывкарса вӧр институтлӧн вӧр овмӧс факультетын, помаліс нин куим курс. Зина ныв помаліс Тимшерса шӧр школа. И вӧлі эськӧ зэв бур, олӧмсӧ кӧмед эз ӧзйы вӧр.

Удж серти и чесьт. Маркс Фёдоровичӧс дыр да бура уджалӧмысь пасйисны уна почёт грамотаӧн да дипломӧн. Сійӧ вӧлі делегатӧн лесничӧйяслӧн Ставсоюзса медводдза съезд вылын. Кык во сайын чукӧртлісны документъяс, медым М.Ф. Поповлы сетісны «Россияса медбур лесничӧй» ним, но кутшӧмкӧ помка вӧсна ним эз вичмы, а сетісны «Россияса заслуженнӧй лесовод» пас. Сійӧс, кыдзи пасйим нин, Кремльын сетіс Российскӧй Федерацияса президент Дмитрий Медведев.

Миян районысь Маркс Фёдорович медводдза морт, коді босьтіс президент киысь государствоысь ыыӧдантор, и окота лоис тӧдны, кыдзи тайӧ вӧлі.

- Сыктывкарсянь Москваӧдз лэбим «Боинг» самолётӧн, - висьталіс Маркс Фёдорович. - Шереметьево аэропортын менӧ виччысис нин Российскӧй Федерацияса президент бердын Коми республикалӧн представительствоысь водитель, коді нуис представительствоӧ. Овмӧдісны сэтчӧс гостиницаӧ. Меным сетісны суйӧрсайса машина да колльӧдысьӧс. Ветлӧдлім кык лун. Петкӧдлісны Москва, нулісны Новодевичӧй шойна вылӧ, вӧлім музейын да с.в. Машинаӧн менӧ вайисны и Красной площадь вылӧ. Видлалісны документъяс да босьтісны сотӧвӧй телефон. Кремльын вӧлім нёль час. Медводз петкӧдлісны миянлы Кремльса музей. Вӧлім быдса час. Юкталісны чайӧн. Сы бӧрын мӧдӧдчим Екатерининскӧй залӧ. Сійӧ зэв мича, ыджыд да кыпыд. Сійӧ лунас президент сетіс государствоӧн пасъянторъяс 36 мортлы. Пасйӧмъяс пиын вӧліны адмирал, генерал, артист, ас вылӧ уджалысь, телевидениеса веськӧдлысь да с.в. Ме кодь йӧзыс вӧлім сӧмын витӧн, республикаысь ӧтнам. Ме вӧлі лесничӧйлӧн паськӧмӧн, кодӧс сетлісны 10 во сайын нин. Пукалі коймӧд радын. Ме водзын вӧлі Гагаринлӧн нылыс, коді веськӧдлӧ Кремльса музейӧн. Россияса президент медводз сёрнитіс 40 кымын минут. Кывзім зэв сюся. Медводз пасйис военнӧйясӧс. Ме вӧлі 31-ӧд мортӧн. Некутшӧм полӧм эз вӧв. Пас сетігӧн президент кутліс киӧс да чолӧмаліс. Пас сетігӧн да орччӧн сулалігӧн менӧ да президентӧс снимайтісны. Юктӧдісны шампанскӧйӧн, кӧсйи матыстчывны Дмитрий Медведев дорӧ, но эг сяммы: сійӧс вӧлі кытшалӧмаӧсь зэв унаӧн.

Бӧрынджык менӧ нимӧдісны республикаса представительствоын. Миянӧс пасйӧм петкӧдлӧмаӧсь телевидение пыр. Видзӧдӧмаӧсь и тимшерсаяс.

Гортӧ локтӧм бӧрын менӧ чолӧмаліс да сиис став бурсӧ Федеральнӧй собраниелӧн Федеральнӧй Сӧветса вӧвлӧм председатель С.М.Миронов. Тайӧ, дерт, ёна чуймӧдіс. Звӧнитлісны и Коми республикаса вӧр агентствоӧн веськӧдлысь В.М.Осипов, Усть-Немскӧй лесхозса вӧвлӧм директор А.А. Тарасов.

Николай ЛЮТОЕВ.

Снимок вылын: **М.Ф. Попов гӧтырыскӧд.**

КУСНЯЛІС, НО ЭЗ ЧЕГ

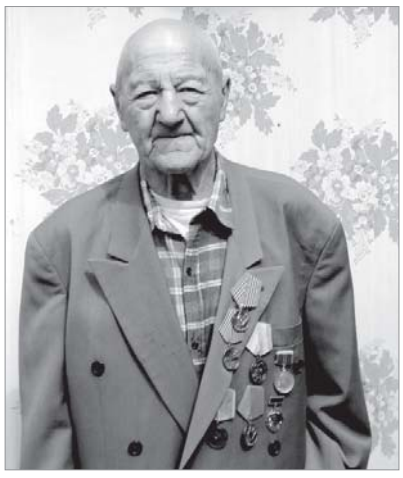

Арнольд Данилович Кирст вӧчис ассыс тракторсӧ, но сёрнитны кад аддзис. Видзӧдӧм вылӧ вӧлі збодер на, и ме эг эскы, мый сылы 92 арӧс.

- Ме Тимшерӧ вои война пансян воӧ, - казьтыліс Арнольд Данилович. - Тані гӧгӧр вӧліны лагеръяс. Ӧнія посёлок местаын вӧлі шӧр лагер. Сэки меным вӧлі 22 арӧс. Ачым Украинаысь, кулакалӧм семьяысь. Тимшерӧдз вӧлі уналаӧ нин. Татчӧ мӧдӧдісны Карелиясянь.

Мамсӧ, асьсӧ да нӧшта куим чоявокаӧс овмӧдісны баракъяса коймӧд посёлокӧ. Пыр жӧ мӧдӧдісны заптыны вӧр. Сӧйны пӧттӧдз эз сюрлы, а уджавны ковмыліс синмысь би петмӧн. Унаӧн кулалісны. Куліс и Арнольд Даниловичлӧн мамыс.

Война кадӧ лагеръяс пыдди лоисны бокысь ыстӧмъяслӧн посёлокъяс, но бурланьӧ вежсьӧмъяс эз лоны. А.Д.Кирст 1943-ӧд воӧдз пыр пӧрӧдчис, а тулысъясын кылӧдіс пӧрӧдӧмсӧ Мылва да Лопъю кузя. Кор сувтӧдісны Эжва дорӧ пилорама, индісны сэтчӧ, сы вӧсна мый Карелияын на уджавліс пилорама вылын. Пилитісны кӧрт туйлы шпалаяс, авиациялы авиапланкаяс да мукӧдтор, мый корис фронт. Ставсӧ мӧдӧдлісны Эжва кузя баржаясӧн.

- Война кусӧм бӧрын пилорамасӧ вайисны Тимшерӧ, мед кыпӧдны керкаяс, - казьтыліс Арнольд Данилович. - Но пилорама вылын уджалім сӧмын гожӧмын. Тӧвнас ставныскӧд пӧрӧдчим, тулыснас кылӧдчим. Кӧні вӧлі сьӧкыдджык, сэтчӧ и йӧткыштлісны.

1949 воын Усть-Немскӧй леспромхозлӧн Тимшерса юкӧнӧ вайисны медводдза С-65 бульдозер. Сы вылӧ индісны А.Д.Кирстӧс. Кӧть эз велӧдчыв трактористӧ, но мыйтакӧ гӧгӧрвоис газогенераторнӧй двигательясын. Вӧчисны посёлокъяскостса да вӧр кыскан туйяс. Эштыліс и пукавны рычагъяс сайын, лэптыны-лэдзны лебёдка вылӧ пысалӧм пурт. Перъяліс мыръяс, весаліс да шыльӧдіс туйяс.

Сӧмын квайт во мысти сетісны выль, неуна бурмӧдыштӧм бульдозер, кодӧс А.Д.Кирст вайис аслас «кокъясӧн» Айкиносянь.

Весаліс эз сӧмын вӧрса да посёлокса туйяс, сюрліс ветлыны и Помӧсдінланьӧ Мыссянь важ туйӧд да Кулӧмдінӧдз. Юрсиктӧдз туй весалӧм нюжавліс вит суткиӧдз. Ковмыліс кыскавны и лым пытшкӧ сибдӧм техника. Та вӧсна доддьӧ босьтліс содтӧд солярка, ва да пес. Бурджык туй вӧчтӧдз да машинаяс вайтӧдз тшӧкыда ковмыліс кыскавны Мыс весьтӧ кыпӧдлӧм складъясысь груз.

- Бульдозер вылын уджалі нэм джын дай пенсия вылӧ петӧм бӧрын, - водзӧ казьтыліс А.Д.Кирст. - Ачымӧс эг жалит. Пыр лоис дзоньтасьны ывла вылын. Туй вылын сюрлі дзоньтасьны и 48 градус кӧдзыд дырйи. Бипур ӧстан да сідзи и уджалан.

Эмма Богдановнаыс, кодкӧд быдтісны куим пиӧс, кувсьыліс 18 во сайын. Му улынӧсь и ыджыд пиыс да моньыс. Кор кольӧм нэмся ӧкмысдасӧд воясын гудыртчис олӧм, Германияӧ овны семьянас мунісны кыкнан пиыс. Ветліс жӧ накӧд и Арнольд Данилович, но йӧз му вылысь аслыс местасӧ эз аддзы да локтіс бӧр.

- Пиян томджыкӧсь да, вермисны овмӧдчыны. Аддзисны удж, ньӧбисны оланін. Талун сэні эмӧсь нин менам правнукъяс. Кольӧм воын волісны гӧститны, - висьталіс А.Д.Кирст.

Арнольд Данилович талун олӧ ӧткӧн жӧ кольӧм, олӧма нин, но збодер на Анастасия Александровна Бобковакӧд. И пыр на видзӧны куим мӧс да сы мында жӧ кукань. Дерт, кызвын уджсӧ бергӧдӧны кӧзяйкаыслӧн пи да ныв гозъяыс. Но Арнольд Данилович вермана уджсӧ вӧчӧ на аслас важиник тракторӧн. Кутчысьӧ на, оз лябсы.

Иван ТАРАБУКИН.